

REPORTATGE

Pagesos i mariners, marcats per la

Els pagesos i els mariners eren els grups socials principals de la Ràpita del 1900 i vestien d'una manera determinada. Els pagesos amb les bruses llargues, calçó, faixes i les espartenyès; i els mariners amb les bruses amples, els pantalons d'estil saragüells ben resistents i descalços

La Ràpita Andrea Capilla

La Ràpita de principis del segle XX tenia dos grups socials ben diferenciats: els mariners i els pagesos. I la seua indumentària de l'època també marcava la distància entre els uns i els altres. A grans trets, els pescadors eren característics per a vestir sempre de color blau marí o ratlles i els pagesos, amb grisos, negres, marrons o estampats de quadres. Però les característiques diferencials de la roba dels mariners i marineres i dels pescadors i pescadores va més enllà dels colors, són els materials, les formes i mides i l'ús que se'ls donava.

LA ROBA DELS CAMPS D'ARRÓS I DE LA GARRIGA "Els pagesos i pageses rapitencs del 1900 seguien la tradició dels vestits i la indumentària que s'havia establert al segle XVIII", detalla Toni Cartes, historiador i director tècnic d'Orígens. El món pagès vestia roba feta amb cotó de baix cost o llenç, uns materials econòmics que tenien una llarga durabilitat. Segons Cartes, els hòmens pagesos portaven una brusa de color

blanc o amb els estampats ratllats o de quadres. "Esta brusa era molt llarga, perquè també els servia per a dormir. Es treien la roba, inclosos els calçotets, i el feien servir de camisa de dormir", explica Cartes. La roba interior, que feien servir abans no té res a veure amb els bòxers o esllips que es coneixen avui dia, sinó que eren una espècie de pantalons fins als genolls i estaven fets d'un material fàcil de rentar. Segons determina Cartes, "per sobre d'estos calçotets, els pagesos portaven uns pantalons que s'estreien a l'alçada del genoll i que s'embotonaven amb gafets al baix ventre, on es trobaven les dues peces de roba en forma d'ala, a les quals s'afegia una mena de tapa anomenada davantal, que es botonava als laterals". Per sobre es posaven una faixa, que el servia tant per a subjectar l'esquena com per a evitar lesions. "A més, esta faixa també la feien servir com una espècie de butxaques", manifesta l'historiador rapitenc. Per sobre de tot això, els pagesos vestien una armilla o una jaqueta curta anomenada jopet, per dalt de la cintura de

La introducció del cultiu de l'arròs al delta de l'Ebre va ser un dels principals motors de canvi de la població de la Ràpita. / CEDIDA

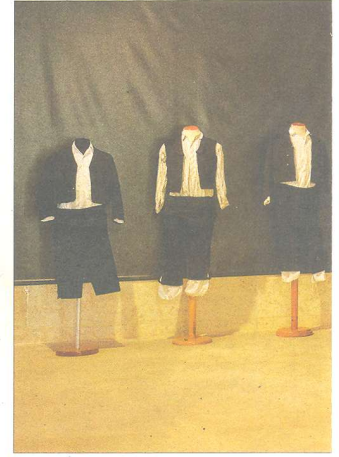
doble embotonadura. Tant el pantaló com la casaca podien estar fets de diferents materials: de llana o de vellut i qui ho determinava era el poder adquisitiu de cada família.

Les dones pageses tenien el seu propi conjunt de roba per tal fer el mateix ofici que les seues parelles. "No portaven sostenidors, sinó que portaven una 'xambra', que és una camisa curta, cenyida i amb moltes puntilles. La veritat és que era una peça molt treballada de la qual no

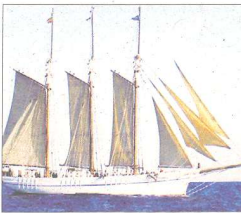
més es veia el coll", descriu Toni Cartes, que afegix que "a sota, portaven les faldetes, o de vegades també els coneguts pololos, una mena de pantalons fins als genolls. Aquesta roba sempre era blanca". Per sobre de la xambra i les faldetes o pololos, les pageses portaven una brusa i una falda, que normalment es feien a conjunt i per això feia l'efecte de ser un vestit. Quant a la forma de les faldes, una de les modistes del municipi rapitenc i presidenta de la Unió de Co-

merç Rapitenc, Natàlia Guart, explica que "la part del davant de les pageses solia ser més llisa i pilsades de darrere". A més, Cartes explica que dins del camp d'arròs, les pageses s'arromangaven les faldilles per tal d'evitar embrutar-les i per això se'ls veien els pantalons blancs.

LA ROBA DE LA MAR Tota activitat marímera requereix una roba específica, ja que ha de suportar hores i hores de salabró i aigua i d'aquí que

TRIA D'ESPECTACLES

EL PAILEBOT SANTA EULÀLIA
Moll comercial

El pailebot Santa Eulàlia, un vaixell centenari i de quasi 50 m d'eslora estarà atracat durant els dies d'Orígens al moll comercial de la Ràpita. Es podrà visitar durant tot el cap de setmana i el dissabte a les 19 hores acollirà l'espectacle *Terra de Salines* de Pili Cugat i Carlos Lupprian. Lloc i hora: Moll comercial, tot el cap de setmana.

SUBHASTA DEL PEIX
Diverses entitats

Amb l'arribada de les parelles de pesca locals amb les captures es procedirà a un dels actes més tradicionals d'Orígens com és representar la subhasta de peix tal com es feia antigament. Hi participaran Lluïset lo Cantador, i associacions de l'Ametlla de Mar, Cambrils i de Bricbarca. Lloc i hora: Moll de les golondrines i Gurugú, dissabte a les 11 h.

BOTIFARRA A BANDA
Pep Gimeno Botifarra i banda de l'AMR

La Banda de l'Agrupació Musical Rapitenc ha preparat un concert per tal d'acompanyar el distingit cantautor valencià Pep Gimeno 'Botifarra'. L'actuació pretén oferir un espectacle únic i irrepetible al públic assistent i omplir el barri del Xicago de música i festa. Lloc i hora: plaça Agustí Vizcarro, dissabte a les 23 h.

CONCERT D'ELS QICOS
Els Qicos

Els Qicos seran els encarregats de posar punt i final als Orígens 2018 i ho faran amb un espectacle ple de sorpreses, ja que oferiran un tast del pròxim espectacle que interpretaran durant el 2019, així com musicaran cançons tradicionals recopilades per a l'ocasió. Lloc i hora: Escenari principal, diumenge a les 20 h.

CONCURS DE VESTITS TRADICIONALS I D'ÈPOCA

L'Associació Top Rànkng ha organitzat el primer concurs de vestits tradicionals i d'època perquè homes, dones i infants puguin lluir les seues vestimentes. Hi haurà quatre categories i premis i es valorarà la imatge general, el calçat, els complementos, el tallatge i la confecció. Lloc i hora: plaça del carrer de Sant Rafel, dissabte a les 18 h.